

*Suomi
Finland*
100

Lapset netissä

Opas vanhemmille

Yhteistyössä

Kukaan ei ole digitaitoinen syntyessään

Lapset ottavat nopeasti uusia teknologioita haltuun. He ovat syntyneet kännykkä kädessä ja siksi heitä usein kutsutaan diginatiiveiksi. Tekninen näppäryys on kuitenkin vain yksi pieni osa mediataitoja. Netin sisältöjä pitää oppia tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan kriittisesti. Taidot eivät synny tyhjiössä. Ne syntyvät vuorovaikutuksessa muiden median käyttäjien kanssa.

Lapsella on oikeus opetella mediataitoja – aivan kuin muitakin taitoja, joita elämässä tarvitaan. Sinä voit auttaa lasta vahvistamaan osaamistaan. Mediataidot ovat avain digitaaliseen yhteiskunnan kansalaisuuteen.

DigiBoom
FI

En tajua mitään somesta ja digistä

Ei se haittaa. Mediakasvatuksessa on kyse ihan tavallisista teoista. Sinulla on aikuisena elämäkokemusta, josta on paljon hyötyä. Lapsella on oikeus saada sinun huomiosi myös media-asioissa.

Juttele lapsen kanssa – myös kivoista asioista netissä. Kun mediasta keskusteleminen on arkea, lapsi kokee helpommin turvalliseksi puhua silloin, jos netissä tapahtuu jotakin ikävää.

Kysele ja ole utelias. Istu lapsen kanssa pelaamaan ja anna lapsen opettaa sinulle miten somea käytetään. Näin lapsi hahmottaa, että olet kiinnostunut hänen media-arjestaan.

Pyri positiivisuuteen. Netti on lapselle suuri mahdollisuus. Juttele lapsen kanssa netin hyödyistä ja mahdollisuuksista.

Ole avoin. Jos sinua huolestuttaa, kerro siitä lapselle rauhallisesti. Muista, että lapsella on oikeus yksityisyyteen ja omaan tilaan netissä. Älä toimi lapsen selän takana ilman painavaa syytä.

Huomioi lapsen näkökulma. Kysy lapselta lupa, jos julkaiset hänestä kuvia tai tietoja netissä. Toimi median käyttäjänä esimerkkinä. Jos itse istut ruokapöydässä puhelin kädessä, on vaikea perustella miksi lapsi ei voisi tehdä samoin.

Tekemällä oppii

Lapsella on oikeus oppia taitoja, joita tarvitaan tulevaisuudessa. Mediataitoja – esimerkiksi kuvaamista, videoimista, koodaamista - oppii vain tekemällä. Vahvista lapsen osaamista ja arvosta sitä.

Digikaveri on oikea kaveri. Lapselle verkossa olevat kaverit ja tuttavat ovat tärkeitä. Kohtaamiset verkossa ovat merkityksellisiä. Kannusta tapaamaan verkkokavereita myös kasvokkain.

Kannusta yhdessä tekemiseen. Usein digitaalisia sisältöjä kulutetaan ja tuotetaan yksin. Pohdi lapsen kanssa, voisiko tekemisestä tehdä yhteisöllisen harrastuksen. Moni kirjasto ja nuorisotalo tarjoaa raamit yhdessä tekemiseen.

Auta hahmottamaan omia taitoja. Kysy lapselta, millaisia mediataitoja hänellä on. Entä millaisia taitoja hän haluaisi opetella? Emmätiitä on hyvä lähtökohta: tutustukaa yhdessä millaisia taitoja tulevaisuuden yhteiskunnassa tarvitaan.

Tue ja ole läsnä. Kun vanhemmat seuraavat tubettavaa tyttärtään ja kannustavat verkkopelijoukkueessa pelaavaa poikaansa, lapsi oppii että vanhempi arvostaa hänen tekemistään digitaalisessa ympäristössä. Myös ongelmista on helpompi kertoa, kun tietää vanhemman tukevan täysillä.

Turvallisuus on valintoja. Mitä sinä valitset?

Lapsella on oikeus tulla suojelluksi digitaalisen median haitoilta ja harmeilta. Pienillä teoilla on suuri merkitys.

Salasanat piiloon. Yllättävän monen lapsen salasana on 1234 tai oma etunimi – ja niin on monen aikuisenkin. Neuvo lasta tekemään riittävän monimutkaisia salasanoja ja pitämään niistä huolta aivan kuin kotiavaimista.

Huolehdi tietoturvasta. Lapsi ei voi toimia perheen tietoturvavastavana. Saat asiantuntevaa apua operaattoriltasi tietoturvan vahvistamiseksi perheesi laitteissa.

Eliminoid riskit. Jos olet huolissasi verkon asiattomasta sisällöstä, voit hyödyntää esto- ja suodatinteknologioita erityisesti pienten lasten kanssa. Suodatinohjelma ei kuitenkaan vähennä tarvetta jutella verkon haasteista. Kaikkein paras suodatinohjelma on lapsen korvien välissä.

Seuraanko lasta? Puhelin ja sitä käyttävä lapsi on mahdollista paikantaa. Keskustele paikannusteknologian valinnasta lapsen kanssa. Mitä hyötyä ja mitä haittaa paikantamisesta voisi olla? Älä käytä paikannusta lapsen selän takana.

Lapsi mokasi netissä – mitä teen?

Lapsi ei aina ymmärrä tekojen vakavuutta tai niiden seurauksia netissä. Lapsi saattaa pelätä kertoa ongelmasta netissä, koska pelkää aikuisen reaktiota. Olipa asia miten kamala tahansa, lapsella on oikeus saada tukea vaikeassa tilanteessa.

Pysy rauhallisena. Keskity kuuntelemaan lasta, kun hän kertoo ikävästä kokemuksesta. Kiitä lasta rohkeudesta kertoa asiasta sinulle.

Älä syyllistä lasta. Virheitä sattuu ja niistä opitaan. Nettiyhteyden katkaisu voi tuntua hyvälle rangaistukselle, mutta se voi tarkoittaa myös yhteyden katkeamista kavereihin ja turvallisiin yhteisöihin.

Tallenna todistusaineisto. Ota talteen mahdollinen todistusaineisto, kuten kuvat ja viestit ennen kuin ryhdyt poistamaan niitä. Aineistoa voidaan tarvita myöhempää selvittelyä varten.

Tutustu sovelluksen turva- ja yksityisyysominaisuuksiin. Voiko häiritsevät viestit ja henkilöt ilmiantaa ja estää? Voiko omia yksityisasetuksia tiukentaa?

Suomen laki pätee netissä. Jos epäilet että rikoskynnys ylittyy, ole yhteydessä poliisiin. Lapsi voi katsoa toimintaohjeita ja kysyä ammattilaiselta neuvoa myös maksuttoman Help.some-mobiilisovelluksen avulla. Sovelluksesta saa apua suoraan Pelastakaa Lasten ja Rikosuhripäivystyksen työntekijöiltä sekä nettipoliisilta.

Lapset haluavat kansainvälisen, avoimen ja turvallisen netin. Tehtävämme on mahdollistaa se.

Suomi ansaitsee digitaitoisen, rohkean ja sivistyneen uuden sukupolven. Telia ja Pelastakaa Lapset haluavat auttaa, jotta toiveesta tulee totta. Teemme yhteistyötä, joka vahvistaa lapsen asemaa ja oikeuksien toteutumista digitaalisissa medioissa. Juhlistamme 100-vuotiaista Suomea yhteisellä DigiBoom-kampanjalla. Yksi digiteko riittää – tule mukaan!

**Yksi digiteko riittää – tutustu lapsen mediamaailmaan
ja tule mukaan kampanjaan www.digiboom.fi**

Yhteistyössä

DigiBoom
FI